

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จเป็นองค์ประธานเปิดการประชุมวิชาการและนิทรรศการ ทรัพยากรไทย : หวนดูทรัพยากรสิ่งสินตน ณ ศูนย์ประชุมอเนกประสงค์กาญจนาภิเษก มหาวิทยาลัยขอนแก่น อ.เมือง จ.ขอนแก่น ซึ่งจัดโดยโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (อพ.สธ.) ร่วมกับทางมหาวิทยาลัยขอนแก่น ระหว่างวันที่ 23-29 มีนาคม 2559

สวัสดีกับสมาชิกสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียนทุกท่านคะ ต้องขอโทษด้วยที่จุลสารฉบับนี้ออกมาล่าช้าเนื่องจากต้องการให้สมาชิกทุกท่านได้มีโอกาสได้ทราบงานประชุมวิชาการและนิทรรศการที่ได้จัดขึ้น ณ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ที่ผ่านมาให้ทุกท่านได้ชมกัน สำหรับผู้ที่พลาดโอกาสไปชมด้วยตนเองคะ ในฉบับได้รวมบรรยากาศต่างๆ มาให้ดูและมีเรื่องราวที่น่าสนใจประจำฉบับอีกมากมายคะ สมาชิกฯ หลายโรงเรียนก็คงกำลังเตรียมการประชุมสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียนที่จะจัดในช่วงเดือนกรกฎาคมนี้ ติดตามข่าวสารได้จากเว็บไซต์ อพ.สธ. นะคะ แล้วพบกันใหม่ฉบับหน้าคะ

ในเล่ม

ถ้อยแถลง	2
แนะนำโรงเรียนสมาชิกฯ	2
ข่าวสมาชิกฯ	3 - 4
ฐานทรัพยากรท้องถิ่น	5
Plants In Focus	6
สรรหามาฝาก	7
บทความจากผู้ทรงคุณวุฒิ	8-9
ETC etera	10-11
นกในหมู่เกาะเสมสารและเส้นทางกรูดนก	12-13
องค์ความรู้และภูมิปัญญาจากฐานทรัพยากรท้องถิ่น	14
คุยสบายๆ กับที่ปรึกษา	15
พฤกษาวรรณศิลป์	16

โรงเรียนดงมะไฟวิทยา

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23
 สถานที่ตั้ง เลขที่ 1175 ถนนนิตโย ตำบลลพเมือง อำเภอมะนัง จังหวัดสตูล 91110
 โทรศัพท์ 042-759107
 ผู้บริหาร นายเอกชัย บุตรแสนคม
 ผู้บริหารโรงเรียน นางเมธาวดี สัสดี
 ข้อมูลบุคลากร ผู้บริหาร 3 คน ครู 27 คน ครูผู้ช่วย 3 คน
 ครูอัตราจ้าง 3 คน พนักงานธุรการ 2 คน
 ข้อมูลนักเรียน นักเรียน 721 คน เปิดสอนตั้งแต่
 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงมัธยมศึกษาปีที่ 6

ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับงานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน

โรงเรียนดงมะไฟวิทยาได้เข้าเป็นสมาชิกสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เมื่อวันที่ 16 มกราคม 2556 ปัจจุบันดำเนินงาน และได้รับเกียรติบัตรงานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียนขั้นที่ 1 โรงเรียนดงมะไฟวิทยาได้ดำเนินงานในสาระการเรียนรู้ 5 องค์ประกอบพืชศึกษา คือ “พริกชี้ฟ้า” รวมทั้งสาระการเรียนรู้ ธรรมชาติแห่งชีวิต สรรพสิ่งล้วนพันเกี่ยว และสาระเรียนรู้ประโยชน์แก่มหาชน รวมถึงงานสำรวจและจัดทำฐานทรัพยากรท้องถิ่น โดยมีการวิเคราะห์ความสอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 จัดกระบวนการเรียนรู้บูรณาการ 8 กลุ่มสาระทุกระดับชั้นเรียน ทั้งนี้เพื่อสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช สวนพฤกษศาสตร์โรงเรียนจัดเป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีชีวิต จัดกระบวนการเรียนรู้โดยใช้พืชพรรณเป็นสื่อได้เป็นอย่างดี นักเรียนเรียนรู้ได้ด้วยตนเองจากการปฏิบัติจริง ก่อให้เกิดทักษะการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา มีฝึกรบด้านคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมอันดีงาม จะเห็นว่านักเรียนได้เรียนรู้ด้วยความสุข เบิกบานมีชีวิตชีวา มีจิตใจที่อ่อนโยน มีเมตตาต่อสรรพสิ่ง มีความรับผิดชอบ อดทน เสียสละเวลาช่วยเหลือแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน ส่งผลให้โรงเรียนมีความสะอาด เป็นระเบียบร่มรื่น น่าอยู่ มีบรรยากาศงานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียนจากการบริหารจัดการของผู้บริหาร ความร่วมมือของครู นักเรียน และชุมชน การดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง

ประมวลภาพข่าวงานประชุมวิชาการและนิทรรศการ
 ทรัพยากรไทย : หวนดูทรัพยากรสิ่งสิ้นตน
 ระหว่างวันที่ 23-29 มีนาคม 2559 ณ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

เมื่อวันที่ 23 มีนาคม พ.ศ. 2559 สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จเป็นองค์ประธานเปิดการประชุมวิชาการและนิทรรศการ ทรัพยากรไทย : หวนดูทรัพยากรสิ่งสิ้นตน ณ ศูนย์ประชุมอเนกประสงค์กาญจนาภิเษก มหาวิทยาลัยขอนแก่น อ.เมือง จ.ขอนแก่น ซึ่งจัดโดยโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (อพ.สธ.) ร่วมกับทางมหาวิทยาลัยขอนแก่น ระหว่างวันที่ 23-29 มีนาคม 2559 ทรงพระราชทานป้ายสนองพระราชดำริฯ และเกียรติบัตรฯ ให้กับสมาชิกสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน และฐานทรัพยากรท้องถิ่น และเสด็จทอดพระเนตรนิทรรศการ ของโรงเรียนสมาชิกสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานที่สนองพระราชดำริ

ทรงพระราชทานเกียรติบัตรฯ ชั้นที่ 2 แก่สมาชิกสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน จำนวน 3 แห่ง

ทรงพระราชทานเกียรติบัตรฯ ชั้นที่ 1 แก่สมาชิกสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียนจำนวน 27 แห่ง

ทรงพระราชทานป้ายสนองพระราชดำริฯ แก่สมาชิกสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียนจำนวน 47 แห่ง

ทรงพระราชทานป้ายสนองพระราชดำริฯ และ เกียรติบัตรฯ แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 11 แห่ง

เสด็จฯ ทอดพระเนตรนิทรรศการ สวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน จำนวน 130 แห่ง

ประมวลภาพข่าวงานประชุมวิชาการและนิทรรศการ ทรัพยากรไทย : หวนดูทรัพยากรสิ่งสิ้นตน

เสด็จฯ ทอดพระเนตรนิทรรศการของหน่วยงานที่ร่วมสนองพระราชดำริ

การบรรยายพิเศษ การนำเสนองานและการเสวนา ณ ห้องประชุมงานสวนพฤษศาสตร์โรงเรียน

การบรรยายพิเศษ การนำเสนองานและการเสวนา ณ ห้องประชุมงานฐานทรัพยากรท้องถิ่น

พิธีมอบธงส่งต่องานประชุมวิชาการและนิทรรศการ ทรัพยากรไทย : ศักยภาพมากล้นมีให้เห็น ให้กับจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เรียบเรียงโดย ดร.ปิยรัชฎ์ ปริญญาพงษ์ เจริญทรัพย์

ฐานทรัพยากรท้องถิ่น:จังหวัดเชียงใหม่

ภูมิปัญญาท้องถิ่น ที่ อ.ฝาง

ต่อจากฉบับที่แล้ว

ไม้กวาดเป็นของใช้ประจำบ้านของทุกบ้านที่ขาดไม่ได้ ถึงแม้เราจะมีเครื่องดูดฝุ่นแบบใช้งานเอง หรือแบบอัตโนมัติที่เคลื่อนที่ไปมาดูดฝุ่นเองได้ ไม้กวาดก็ยังเป็นของจำเป็นอย่างมาก เพราะไม่ต้องใช้พลังงานอะไรเลย และยังส่งเสริมการออกกำลังกายโดยการทำงานบ้าน แต่แน่นอนว่าปัจจุบันการใช้ไม้กวาดในเมืองอาจจะน้อยลง ไม้กวาดก็ราคาสูงขึ้นเนื่องจากมีผู้ผลิตน้อยลง และต้องมีดอกหญ้าที่จะเป็นวัตถุดิบที่ดี ทั้งปัจจุบันและในอดีต เราคงไม่มีการปลูกหญ้าเพื่อจะใช้ดอกมาทำไม้กวาด แต่ที่ ต.แม่สุ่น อ.ฝาง ยังมีการทำไม้กวาดขาย แต่ก็จะมีน้อยลงทุกวัน เพราะหาดอกหญ้ายากขึ้นทุกวัน ภูมิปัญญาในการนำดอกหญ้ามาทำไม้กวาดก็ต้องมีภูมิปัญญาในการทำไม้กวาด คุณครูในโรงเรียนในจังหวัดเชียงใหม่ให้นักเรียนจากหลายโรงเรียนไปศึกษามีวิธีทำไม้กวาดดอกหญ้า วิธีการทำไม้กวาดได้รับการถ่ายทอดออกมา ตัวอย่างวิธีการทำโดยนำดอกหญ้ามาทำความสะอาดและตากแดดให้แห้งคัดเลือกเฉพาะดอกหญ้าที่มีคุณภาพดีประมาณ 1 กำมือ มัดให้เป็นวงกลม และนำเข็มเย็บกระสอบ ซึ่งร้อยเชือกฟางไว้แล้ว แทงเข้าตรงกลางมัดดอกหญ้า แล้วถักขึ้นลงแบบหางปลา ให้ได้ 3 ชั้น พร้อมจัดดอกหญ้าให้มีลักษณะแบนและตัดโคนดอกหญ้าให้เสมอกัน แล้วนำด้ามไม้ไผ่เจาะรูที่หัวไว้สำหรับร้อยเชือกและเจาะรูตรงปลายนำมาขัดด้วยก้อนจากนั้นเสียบเข้าตรงกลางมัดดอกหญ้า นำเชือกฟางมัดดอกหญ้าไว้ด้วยกัน โดยนำเชือกฟางมาสอดตรงรูที่เจาะ เพื่อป้องกันไม่ให้ดอกหญ้าออกจากกัน ดอกตะปูที่เตรียมไว้ เพื่อให้ดอกหญ้าติดกับด้ามไม้ไผ่ และมีความแข็งแรงขึ้น * เคล็ดลับทำให้ไม้กวาดแข็งแรงควรนำดอกหญ้ายากตากแดดให้แห้งสนิทก่อนมัด จะได้ไม้กวาดที่มีความแข็งแรง ไม่หลุดง่าย เมื่อถึงเวลาใช้งาน (ได้ข้อมูลจากนางอำไพ ปิรธนา ที่อยู่ 81/1 ม.14 บ้านสันติพัฒนา ต.แม่สุ่น อ.ฝาง จ.เชียงใหม่)

อีกเรื่องที่ได้จากโรงเรียนต่าง ๆ ในเชียงใหม่ได้เข้าไปศึกษาหาข้อมูลที่อ.ฝางอีกเรื่องที่เป็นภูมิปัญญาสาขาศิลปการดนตรีพื้นเมืองได้แก่ ชาวบ้านล้านนาในอดีต มักนิยมใช้เวลาว่างในตอนกลางคืนให้เป็นประโยชน์ โดยเฉพาะผู้หญิงสาว ๆ ในหมู่บ้านต่าง ๆ ใช้เวลานั้นคัดเลือกเมล็ดพันธุ์พืชเพื่อเตรียมไปเพาะปลูกในวันรุ่งขึ้น มีกิจกรรมที่เลือกพืชผลทางการเกษตรที่ผลิตออกมาเพื่อจำหน่ายในวันรุ่งขึ้น จึงกลายเป็นจุดศูนย์กลางและการดึงดูดความสนใจของหนุ่ม และกลายเป็นศูนย์รวม “นักแอ้วสาว” ทั้งหลาย และดนตรีคู่กายชายหนุ่มย่อมนำมาใช้ตามความถนัด สันนิษฐานว่าคงมีการนัดหมายเพื่อให้มาบรรเลงในแนวเดียวกัน จึงเป็นการพัฒนาการขั้นแรกของการผสมวงดนตรี กลุ่มนักแอ้วสาวตามลานบ้านประกอบด้วยเครื่องดนตรี เปียะสะล้อ ซึ่ง ชลชัย ปี่ กลองพื้นเมือง (กลองโป่งปั้ง) จึงกลายเป็นดนตรีพื้นบ้านภาคเหนือโดยปริยาย นิยมเรียกตามชนิดของเครื่องดนตรีที่นำมาผสมเป็นวงว่า “วงสะล้อซอซึง” จะเห็นได้ว่าศิลปะหรือดนตรีเหล่านี้ สัมพันธ์กับวิถีชีวิตของคนในชุมชนเกษตรกรรมของคนในชุมชนประเทศไทย ผู้ให้ข้อมูลคือ นายอินทร อินเหล็ก เขียวชาญด้านดนตรีพื้นเมือง ที่อยู่ 122 หมู่11 ต.แม่คะ อ.ฝาง จ.เชียงใหม่

เอกสารอ้างอิง

1. http://www.biogang.net/blog/blog_detail.php?uid=60992&id=3235
2. http://www.biogang.net/blog/blog_detail.php?uid=61379&id=3234
3. http://www.salartuy.com/?page_id=84 สล่าตุ้ย

ขอบคุณข้อมูลบางส่วนจากหน่วยงานร่วมสนองพระราชดำริ อพ.สธ. สำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจจากฐานชีวภาพ (องค์การมหาชน) ภาพจากบรรณธิการหมอชาวบ้าน และสล่าตุ้ย.com

โมกหลวงชมพู

เรียบเรียงโดย พี่หนึ่ง piyarat.rspg@gmail.com

ไม้ดอกไม้ประดับหลายชนิดพันธุ์ใหม่ ๆ ที่มีสีสันแปลกจากพันธุ์เดิม เกิดจากการผสมพันธุ์ข้ามสายต้น และมีการเพาะเมล็ดได้ต้นใหม่ขึ้นที่มีสีสันสวยงาม โมกหลวงชมพูชนิดนี้ เกิดจากการเอาเมล็ดของโมกหลวงพันธุ์ดั้งเดิมที่มีดอกเป็นสีขาวไปเพาะเป็นต้นกล้า หลังจากนั้นก็ปลูกเลี้ยงจนต้นโตจนมีดอก และพบต้นที่เลี้ยงจนออกดอกและได้สีดอกเป็นสีชมพูแตกต่างจากดอกโมกหลวงพันธุ์เดิมที่เป็นสีขาวอย่างชัดเจน และเมื่อเลี้ยงไปสักพักก็ไม่ออกดอกกลับมาเป็นสีขาวเหมือนเดิม จึงได้พันธุ์ใหม่ออกมา ใช้ชื่อว่า “โมกหลวงสีชมพู” เป็นที่นิยมปลูกอย่างแพร่หลายขณะนี้ โมกหลวงสีชมพู หรือ *Holarrhena antidysenterica* (syn. *H. pubescens*) WALL. อยู่ในวงศ์ APOCYNACEAE (วงศ์ตีนเป็ด) เป็นไม้ยืนต้นขนาดเล็กสูงไม่เกิน 10 เมตร ทุกส่วนของต้นมีน้ำยางสีขาว ลักษณะของใบเป็นใบเดี่ยว เรียงตรงข้าม ใบมีขนาดกว้างไม่เกิน 15 ซม. ยาวไม่เกิน 30 ซม. มีก้านใบยาวไม่เกิน 1 ซม. ตัวของแผ่นใบบางคล้ายกระดาษ รูปรีหรือขอบขนาน ส่วนโคนใบป้านหรือเป็นรูปลิ้น ส่วนปลายใบเรียวแหลม หรือเป็นติ่งแหลม ขอบใบเรียบ มีผิวใบด้านบนและด้านล่างเป็นมันเกลี้ยงหรือมีขนสั้นนุ่ม ส่วนดอกออกเป็นช่อกระจุก ดอกย่อยมีก้าน ดอกย่อยที่ด้านข้างเท่ากัน มีขนาดเล็กกว่าดอกย่อยที่ตรงกลางช่อ ช่อดอกยาวไม่เกิน 15 ซม. ส่วนก้านช่อยาวไม่เกิน 4 ซม. หรือไม่มีก้านช่อ ทุกส่วนเกลี้ยง หรือมีขนสั้นนุ่ม ดอกย่อยประกอบด้วย ก้านดอกย่อยสั้นมากหรือไม่มีก้าน ก้านดอกย่อย วงกลีบเลี้ยงเชื่อมติดกัน ปลายแยก 5 แฉก วงกลีบดอกเชื่อมกันเป็นรูปดอกเข็ม ปลายแยก 5 แฉก ขนาดของดอกกว้างประมาณ 1 ซม. ยาวประมาณ 2.5 ซม. สีขาว รูปขอบขนาน ปลายมน กลีบดอกเป็นสีชมพูอ่อนจนถึงชมพูเข้ม ดอกมีกลิ่นหอมแรงเหมือนกับดอกโมกหลวงชนิดดอกสีขาวที่เป็นพันธุ์แม่ทุกอย่าง เวลาที่มีดอกดกและดอกบานพร้อมกันทั้งต้นจะดูสวยงาม และส่งกลิ่นหอมมาก ส่วนผลแตกแนวเดียว รูปแถบเรียวยาว กว้างประมาณ 0.5 ซม. ยาว ประมาณ 40 ซม. ก้านผลยาวประมาณ 2.5 ซม. มีเมล็ดจำนวนมาก เป็นฝักยาว มีเมล็ดแบน มีปีกสีขาวคล้ายปุยขนติดที่บริเวณส่วนปลายของเมล็ดด้านหนึ่ง ดอกออกทั้งปี ขยายพันธุ์ด้วยเมล็ด ตอนกิ่ง และเสียบยอดได้กับโมกหลวงทั่วไป ตามความเชื่อคนไทยเชื่อว่าบ้านใดปลูกต้นโมกไว้ประจำบ้านจะทำให้เกิดความ สุขความบริสุทธิ์เพราะ โมก หรือ โมกข หมายถึงผู้ที่หลุดพ้นด้วยทุกข์ทั้งปวง สำหรับส่วนของดอกก็มีลักษณะ สีขาว สะอาด มีกลิ่นหอมสดชื่นตลอดวัน นอกจากนี้ ยังช่วยคุ้มครองปกป้องภัยอันตรายเพราะต้นโมกบางคนเรียกว่าต้นพุทธรักษา ดังนั้น จึงมีความเชื่อว่าต้นโมกสามารถคุ้มกันรักษาความปลอดภัยทั้งปวงจากภายนอกได้เช่นกัน และเพื่อเป็นสิริมงคลแก่บ้านและผู้อาศัย ควรปลูกต้นโมกไว้ทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือ ผู้ปลูกควรปลูกในวันเสาร์ เพราะโบราณเชื่อว่าการปลูกไม้เพื่อเอาคุณทั่วไปให้ปลูกในวันเสาร์

โมกหลวงโดยปกติจะมีสรรพคุณทางสมุนไพรมีรายงานวิจัยจากประเทศอินเดียว่าเปลือกต้น ใช้รักษาโรคบิด แก้ท้องเสีย ส่วนใบใช้ขับไล่เดือนในท้อง ส่วนผลใช้ขับโลหิต ส่วนเมล็ดในใช้แก้ไข้ ส่วนกระพี้ใช้พอกโลหิต ส่วนแก่นใช้แก้โรคกลากเกลื้อน ซึ่งสอดคล้องกับการใช้เป็นสมุนไพรในการรายงานมาแต่ดั้งเดิม โมกหลวงทุกสีจึงเหมาะสมสำหรับปลูกประดับบ้านเรือน มีกลิ่นหอมชื่นใจ นับเป็นพรรณไม้สารพัดประโยชน์จริง ๆ

เอกสารอ้างอิง

1. Snehadri Sinhaa, Aishwarye Sharmab, P. Hemalatha Reddyc, Brijesh Rathid, N.V.S.R.K. Prasadb, Amit Vashishthae, Evaluation of phytochemical and pharmacological aspects of *Holarrhena antidysenterica* (Wall.): A comprehensive review, *Journal of Pharmacy Research*, Volume 6, Issue 4, April 2013, Pages 488–492
2. Kavitha D1, Shilpa PN, Devaraj SN., Antibacterial and antidiarrhoeal effects of alkaloids of *Holarrhena antidysenterica* WALL., *Indian J Exp Biol.* 2004 Jun;42(6):589-94.
3. http://www.rspg.or.th/plants_data/herbs/herbs_07_10.htm

สรรหามาฝาก

กล้วยน้ำว้ารักษา

โรคระเพาะลำไส้อักเสบ

สวัสดีค่ะ อากาศเมืองไทยตอนนี้ร้อนมากๆ ทำให้ต้องระวังการรับประทานอาหาร เป็นกรณีพิเศษ ทำให้นึกถึงภูมิปัญญาชาวบ้าน กับผลไม้ของไทยที่รักษาอาการโรคระเพาะ ปวดท้อง ท้องแน่นท้อง ลำไส้อักเสบ แสบท้องบริเวณใต้ลิ้นปี่และช่วงเอวใต้ซี่โครงข้างขวา กล้วยน้ำว้าดิบ เป็นทางเลือกหนึ่งที่หาง่าย ราคาไม่แพง และวิธีการทำก็ไม่ยากเลยคะ ฉบับนี้ สรรหามาฝากขอนำ “กล้วยน้ำว้ารักษาโรคระเพาะ ลำไส้อักเสบ “ มาฝากคะ

วิธีทำ

1. นำกล้วยน้ำว้าดิบหนึ่งหวีล้างน้ำให้สะอาด แล้วหั่น ขวางลูกเป็นแว่นๆ ขึ้นบางๆ ไม่ต้องปอกเปลือก
2. นำไปตากแดด สัก 2-3 แดด ตากแดดอ่อนๆ จนแห้งกรอบแห้งสนิท ห้ามใช้ความร้อนสูงกว่านี้เด็ดขาด เพราะสารที่มีฤทธิ์รักษาโรคระเพาะจะสูญเสียไป
3. นำมาตำหรือปั่นให้เป็นผง บรรจุในภาชนะเก็บใส่ขวดปากกว้างที่มีฝาปิดสนิท (เก็บจากแดดใหม่ๆ กล้วยยังกรอบอยู่ทำให้ตำละเอียดง่ายขึ้น)

วิธีกิน 1-2 ช้อนโต๊ะ ผสมกับน้ำอุ่นๆ ครึ่งแก้วดื่ม หรือผสมน้ำผึ้งทานก็ยิ่งดี ดื่มกินก่อนอาหาร 3 เวลา เช้า กลางวันเย็น กินไปเรื่อยๆ ซัก 1-2 เดือนอาการแสบท้องจะหายไปเลยคะ

แบบทานสด

เพียงแค่นำกล้วยน้ำว้าดิบมาปอกเปลือกออก หั่นเป็นแว่นบางประมาณ 0.5 เซนติเมตร 2-3 แว่น จุ่มน้ำผึ้งเคี้ยวทานก่อนมื้ออาหารประมาณ 30 นาทีทุกมื้อ หากมีอาการแสบกระเพาะอาหารไม่มากให้ลดการทานลง การเคี้ยวก่อนกลืนจะช่วยให้ได้ประสิทธิภาพมากขึ้น แต่หากไม่ได้จุ่มน้ำผึ้งจะทำให้เวลาเคี้ยวแล้วติดฟัน จึงควรชุบน้ำผึ้งก่อนเคี้ยวกลืน ระยะเวลาประมาณ 15-20 วัน เมื่อหายแสบร้อนท้องก็ค่อยๆ ลดการทานกล้วยดิบลง

วงศ์ : Musaceae

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Musa sapientum* L.

ชื่อไทย : กล้วยน้ำว้า

ชื่อท้องถิ่น : ผละตุ้ม(ลัวะ), เจ้าหว่ม(ม้ง), กล้วย(ไทลื้อ), กล้วยใต้(คนเมือง), น่อมจิวซบ(เมี่ยน), เสอ์กัซ(กะเหรี่ยงแม่ฮ่องสอน), น่อมจิวซบ(เมี่ยน)

อ้างอิง: The Arokaya Thai Traditional Clinic

เล็กๆ น้อยๆ ถ้าอาหารที่อบไว้ในเตาอบเดือดล้นออกมาเปื้อนเตาอบ ให้รีบเอา เกลือปนโรยรอยเปื้อน นั้น เพื่อช่วยไม่ให้รอยเปื้อนไหม้ วิธีนี้จะช่วยให้คุณเช็ดและทำความสะอาดเตาอบได้ง่ายหลังจากเลิกทำอาหารแล้ว

เรียบเรียงโดย
สุเมตต์ ปุจฉาการ
คมสัน หงษ์ภักดิ์ศรี

บทความจากผู้ทรงคุณวุฒิ

เอคไคโนเดิร์ม

Echinodermata (2)

เรียบเรียงจากหนังสือ เอคไคโนเดิร์มบริเวณหมู่เกาะสิมิลัน

(ต่อจากฉบับที่แล้ว)

เอคไคโนเดิร์ม เป็นสัตว์ทะเลที่มีประโยชน์ทั้งทางเศรษฐกิจ และมีบทบาทสำคัญในระบบนิเวศทางทะเล ประมาณกันว่ามีการเก็บเกี่ยวเอคไคโนเดิร์ม มาใช้ประโยชน์ทั่วโลกถึง 70,000 ตันต่อปี โดยพวกดาวทะเลใช้เป็นสารเพิ่มคุณค่าในอาหารสัตว์และเป็นปุ๋ยจำพวกไนโตรเจน พวกปลิงทะเลและไข่ของเม่นทะเล ใช้เป็นอาหารและมีราคาแพง ในระบบนิเวศทางทะเล เอคไคโนเดิร์มมีบทบาทที่ค่อนข้างสำคัญมาก ตัวอย่างเช่น ดาวมงกุฎหนาม, *Acanthaster planci* ที่กินโพลิของปะการังเป็นอาหาร ถ้าพบมีการระบาดเกิดขึ้นอาจจะทำให้แนวปะการังเสื่อมโทรมลงได้ เม่นทะเลอาจจะใช้เป็นดัชนีบ่งชี้สภาพของแนวปะการังได้โดยอ้อม เนื่องจากมันขูดหาอาหารตามพื้น ซึ่งเกี่ยวข้องกับสภาพการเกิดใหม่ (Recruitment) ของปะการัง หรือปริมาณสาหร่ายทะเล และสิ่งมีชีวิตขนาดเล็กอื่นๆ ที่อยู่ตามพื้น และปลิงทะเล เม่นหัวใจ เหยี่ยวทะเล จะมีบทบาทในการกำจัดสารอินทรีย์ที่ปะปนอยู่ตามพื้นทะเลเป็นต้น นอกจากนี้เอคไคโนเดิร์มยังมีประโยชน์เกี่ยวกับการศึกษาวิจัยทางด้านผลิตภัณฑ์ธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม เช่น การใช้ไข่ที่ได้รับการผสมของเม่นทะเล และดาวทะเล เป็นตัวแทนศึกษาการพัฒนาการของตัวอ่อน และใช้ในการตรวจสอบความเป็นพิษของสารมลพิษทางทะเล การใช้เอคไคโนเดิร์ม เป็นแหล่งทรัพยากรในการค้นหาสารผลิตภัณฑ์ธรรมชาติ เพื่อเป็นสารต่อต้านมะเร็ง เชื้อแบคทีเรีย ไวรัส การลงเกาะของเพรียงหิน สำหรับเรือ และอุปกรณ์ทางทะเล

การใช้ประโยชน์จากเอคไคโนเดิร์ม

อุปกรณ์และวิธีการศึกษา

1. การสำรวจและเก็บตัวอย่างภาคสนาม การศึกษาได้ทำการสำรวจความหลากหลายทางชนิดของเอคไคโนเดิร์มที่อาศัยอยู่ในระบบนิเวศแนวปะการังและแหล่งที่อยู่อาศัยใกล้เคียงของหมู่เกาะสิมิลัน จังหวัดพังงาเช่น ชายหาด (ภาพที่ 1) โดยการดำน้ำแบบเครื่องช่วยหายใจใต้น้ำ (SCUBA diving) ทำการสำรวจแบบสุ่ม (Random sampling) ตลอดพื้นที่สำรวจตั้งแต่ชายฝั่งลงไปจนสุดแนวดำน้ในเวลากลางวัน สำรวจและเก็บตัวอย่าง 1 ครั้งระหว่างวันที่ 4-7 เมษายน 2553 รวมทั้งหมด 8 จุดสำรวจ

2. การบันทึกข้อมูลตัวอย่าง ทำการบันทึกภาพตัวอย่างเอคไคโนเดิร์มขณะมีชีวิตอยู่ใต้น้ำ พร้อมบันทึกข้อมูลต่างๆ เพื่อประกอบการศึกษาชนิด เช่น ถิ่นที่อยู่อาศัย, ความลึก, วัตถุที่เกาะ, วันที่เก็บตัวอย่าง, ตำแหน่งพิกัดทางภูมิศาสตร์ เป็นต้น

3. การเก็บรักษาตัวอย่าง ดาวขนนก สลบด้วยเอทานอล 70 % และเก็บรักษาตัวอย่างด้วยเอทานอล 70 %, ดาวทะเล เก็บรักษาตัวอย่างด้วยการทำแห้งโดยฉีดฟอร์มาลิน 10% ผึ่งลมให้แห้งหรือดองด้วยเอทานอล 70%, ดาวเปราะสลบด้วย

สารละลายแมกนีเซียมคลอไรด์ 75 กรัมต่อน้ำกลั่น 1 ลิตรและเก็บรักษาตัวอย่างด้วยเอธานอล 70%, เม่นทะเล เม่นหัวใจและ เหยี่ยวทะเล ทำการเก็บรักษาตัวอย่างด้วยเอธานอล 70% หรือตากแห้ง, ปลิงทะเล สลอบด้วยเมนทอลและเก็บรักษาตัวอย่าง ด้วยเอธานอล 70% (สุเมตต์ ปรุงฉฉกร, 2541)

4. การปฏิบัติงานในหองปฏิบัติการ การจำแนกชนิดเอคโคไนเดร็มในหองปฏิบัติการประกอบด้วยการศึกษาลักษณะ อวัยวะภายนอกและภายใน แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มดาวทะเล ดาวเปราะ และดาวขนนก กลุ่มเม่นทะเล เหยี่ยวทะเลและ เม่นหัวใจ และปลิงทะเล โดยการประยุกต์จากวิธีการของสุเมตต์ ปรุงฉฉกร, 2541 ตัวอย่างที่เก็บรักษาเป็นตัวอย่างอ้างอิงเก็บ รักษาไว้ที่พิพิธภัณฑ์อ้างอิง สถาบันวิทยาศาสตร์ทางทะเล มหาวิทยาลัยบูรพา

5. การจำแนกชนิดเอคโคไนเดร็ม โดยทำการศึกษาลักษณะภายนอกและภายในของตัวอย่างที่เก็บรวบรวมได้ เปรียบเทียบกับเอกสารอ้างอิงที่ใช้เป็นหลัก คือ Clark and Rowe, 1971, Guille, Laboute et Menou, 1986, Colin and Ameson, 1995 และเอกสารอ้างอิงต่างๆที่คณะผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมไว้รวมทั้งการตรวจสอบรายชื่อเอคโคไนเดร็ม จากฐาน ข้อมูลสัตว์ทะเลของโลก (<http://www.marinespecies.org>) หลังจากนั้นจะนำข้อมูลของเอคโคไนเดร็มมาเก็บรวบรวมและ จัดทำรายงานการวิจัยต่อไป ตัวอย่างที่เก็บรักษาเป็นตัวอย่างอ้างอิงเก็บรักษาไว้ที่พิพิธภัณฑ์อ้างอิง สถาบันวิทยาศาสตร์ทาง ทะเล มหาวิทยาลัยบูรพา

การเก็บตัวอย่างเอคโคไนเดร็ม

Et Cetera

เรียบเรียงโดย พี่เจ

nutthaporn@hotmail.com

พิพิธภัณฑ์ธรรมชาติวิทยา อพ.สธ.-มหาวิทยาลัยขอนแก่น
Natural History Museum

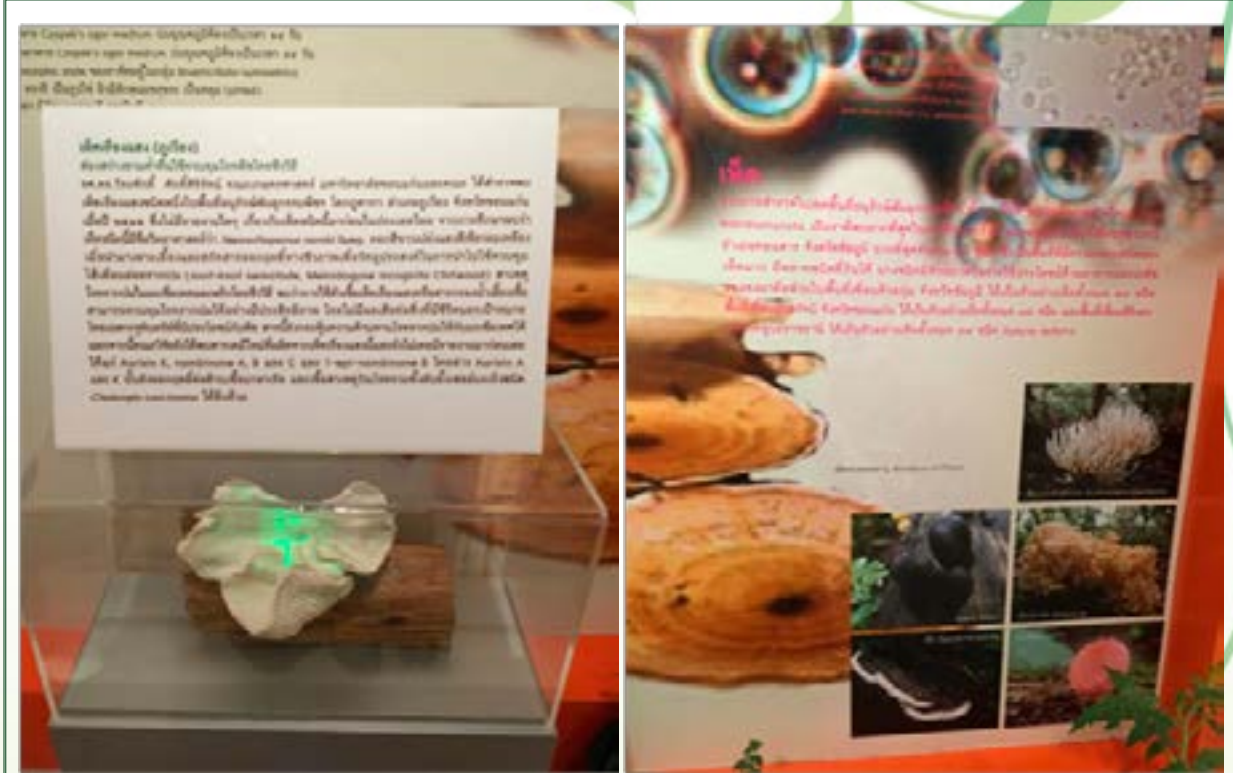

สวัสดีค่ะกลับมาพบกันอีกครั้งในช่วงเดือนที่แสนจะร้อนอบอ้าว ปีนี้อากาศของประเทศไทยร้อนจัดมากทีเดียว และมีสภาวะแล้ง ขาดน้ำในหลายพื้นที่อีกด้วย ดังนั้นพี่จึงอยากช่วยบรรณรักษ์พี่น้องๆช่วยกันประหยัดน้ำ ช่วยกันเท่าที่กำลังของเราจะทำได้นะคะ

พี่มีโอกาไปได้ไปร่วมชมงานประชุมวิชาการและนิทรรศการ “ทรัพยากรไทย : หวนดูทรัพย์สิ่งสินตน” ที่มหาวิทยาลัยขอนแก่นในช่วงเดือนมีนาคม 2559 รู้สึกประทับใจในผลงานของน้องๆสมาชิกสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียนมากค่ะ พี่ไม่มีโอกาสที่จะได้เดินชมนิทรรศการครบทุกโรงเรียนเพราะมีเวลาจำกัด แต่ก็ได้เห็นผลงานที่น่าทึ่งหลายชิ้น ไม่ว่าจะเป็นเครื่องแยกเหรียญของโรงเรียนเมืองคง โลชั่นเมือกหอยทากของโรงเรียนละหานทรายรัชดาภิเษก เครื่องกวนสารพลังงานแม่เหล็กของโรงเรียนพระธาตุยาคอนเมือง ยาฆ่าหนอนในปลาเค็มของโรงเรียนชลบุรี “สุขบท” น้ำอบไทยหน่อกะลาของโรงเรียนพิชญศึกษา เครื่องคัดแยกสีพริกของโรงเรียนพระธาตุยาคอนแวนต์ สีเคลือบโซลาร์เซลล์ของโรงเรียนเฉลิมขวัญสตรี เส้นใยดูดซับเสียงของโรงเรียนบดินทรเดชา เครื่องอบตัวอย่างทางพฤกษศาสตร์ของโรงเรียนราชภัฏรณนิม ... ที่กล่าวมาทั้งหมดนี้เป็นเพียงส่วนหนึ่งของงานเจ๋งๆของน้องๆเท่านั้นนะคะ ขอให้พี่น้องๆคงความคิดดีๆและความพยายามในการสร้างสรรค์ผลงานดีๆแบบนี้ต่อไปนะคะ

นอกจากชมงานนิทรรศการของน้องๆแล้ว พี่ก็มีโอกาสได้ไปเปิดโลกทัศน์ที่พิพิธภัณฑ์ธรรมชาติวิทยา อพ.สธ.-มหาวิทยาลัยขอนแก่นค่ะ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินทรงเปิดพิพิธภัณฑ์นี้เมื่อวันที่ 23 มีนาคม 2559 ภายในพิพิธภัณฑ์ประกอบไปด้วยการจัดแสดงประวัติความเป็นมาของ อพ.สธ. การดำเนินงานการสนองพระราชดำรินุรักษ์พันธุ์กรรมพืชของ อพ.สธ.-มหาวิทยาลัยขอนแก่น นอกจากงานสนองพระราชดำริแล้ว ส่วนอื่นก็น่าสนใจมากเช่นกันค่ะ เริ่มกันจากส่วนของงานทางด้านจุลชีววิทยา/ชีววิทยา ที่แสดงการค้นพบของอาจารย์มหาวิทยาลัยขอนแก่น เช่น งานวิจัยของ รศ.ดร.วีระศักดิ์ ศักดิ์ศิริรัตน์ เกี่ยวกับเห็ดเรืองแสงที่รายงานเป็นครั้งแรกในประเทศไทย มีการนำมาใช้ในการควบคุมไส้เดือนฝอยรากปม โดยมีการทำแบบจำลองเห็ดมาโชว์กันด้วยเลย นอกจากนี้ยังมีงานแสดงผลการสำรวจเห็ดในพื้นที่อนุรักษ์พันธุ์กรรมพืชโดยกลุ่มนักวิจัย อพ.สธ.-มหาวิทยาลัยขอนแก่นค่ะ

ใครสนใจระบบสุริยะจักรวาล ก็มี ส่วนนิทรรศการระบบสุริยะและดาวเคราะห์ ต่างๆ ค่ะ และสำหรับใครที่ชอบไดโนเสาร์ จุดต่อมามีกริดแนงๆ (????) กับหุ่นจำลอง ไดโนเสาร์ที่พบในภาคอีสานของไทยค่ะ ไม่ เพียงมาแต่ตัว แต่มีเสียงแล้วขยับได้ด้วยนะ เออ สำหรับสวนด้านนอก ถ้ามองออกไปก็จะ เจอกับสวนจำลองยุคดึกดำบรรพ์ที่จัดแสดง หุ่นจำลองของ Phuwiangosaurus sirind- homae ภูเวียงโกซอร์ส สิรินครเน ซึ่งจุดพบ ฟอสซิลของไดโนเสาร์นี้ได้ที่อำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่นในปี พ.ศ.2525 ไดโนเสาร์ ชนิดนี้เป็นไดโนเสาร์กินพืชคอยาวค่ะ ทาง กรมทรัพยากรธรณีจึงได้กราบบังคมทูลขอ พระราชทานชื่อชนิดไดโนเสาร์จากสมเด็จพระ เทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เพื่อ เป็นการเฉลิมพระเกียรติที่พระองค์ทรงสน พระราชหฤทัยในงานธรณีวิทยาและงานบรรพ ชีวินวิทยาค่ะ

อ่านต่อฉบับหน้า

หุบไข่ห้อยเกาะ๖๖สมสาร๖๖ละ๖๖๖ทางการดูหุบ

(ตอนที่ 4)

รองศาสตราจารย์ ผุสดี ปริยานนท์

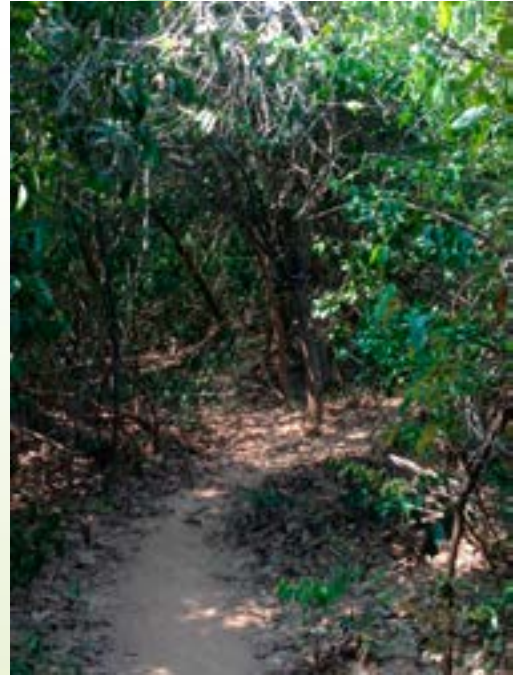
ต่อจากฉบับที่แล้ว

จากจุดเริ่มต้นมาราวสามร้อยเมตร มีทางแยกด้านซ้ายมือเป็นทางเข้าเส้นทางศึกษาธรรมชาติ เส้นทางนี้เป็นเส้นทางเดินเท้าขนาดเล็ก มุ่งหน้าไปทางริมอ่างเก็บน้ำ บริเวณนี้จะเริ่มพบนกน้ำและนกที่หากินใกล้แหล่งน้ำเช่น นกกระปูดใหญ่ มักเกาะอยู่ตามพุ่มไม้หรือตามพื้นเพื่อหากินปลาหรือกบเขียดขนาดเล็กที่อาศัยตามแหล่งน้ำ นกกระแตแต้แว๊ด มักร้องส่งเสียงดังคล้ายกับร้องเรียกชื่อของตัวเองว่า กระแต...แต้แว๊ดๆ ขณะบินหนีเมื่อเราเดินเข้าไปใกล้ ส่วนใหญ่มักพบนกกระแตแต้แว๊ดเดินอยู่ตามพื้นดินใกล้แหล่งน้ำ โดยทั่วไปมักอยู่เป็นฝูงเล็กๆ 2-4 ตัว กินสัตว์น้ำหรือแมลงตามพื้น ถ้าสังเกตให้ดีเมื่อมองตามพื้นจะเห็นนกขนาดเล็กกลายสีน้ำตาลมองเผินๆ คล้ายนกกระจอกยืนตัวตั้งเขียดขึ้นบริเวณแก้มไม่มีสีขาวแต่จะเป็นสีน้ำตาลคือ นกเค้าดินทุ่ง เป็นนกประจำถิ่น และยังมีนกอีกชนิดหนึ่งที่มีลักษณะคล้ายกัน เวลายืนตัวจะไม่ตั้งเขียดขึ้นคือนกเค้าดินสวนเป็นนกอพยพจะพบเฉพาะในช่วงฤดูแล้งบริเวณสวนนอกมีขีดตำหนากว่าและขาสั้นกว่านกเค้าดินทุ่ง

บริเวณนี้อาจพบนกแซงแซวหางบ่วงใหญ่นกปรอดสวน นกปรอดหน้าवलที่มีหน้าสีขาวและมีขนเป็นแนวสีดำตามสันกระหม่อมไปถึงส่วนท้ายของหัวจะร้องเสียงแฉะๆ ทุ้มกังวานกว่านกปรอดสวน ตามขอบอ่างเก็บน้ำมีโอกาสพบนกเขาใหญ่ เกาะตามต้นไม้ตัวเดียวหรืออยู่กันเป็นคู่รวมทั้งอาจพบนกเขาชวาซึ่งมีขนาดเล็กกว่าครึ่งหนึ่งของนกเขาใหญ่ บางครั้งอาจพบนกขนาดกลางมีสีเทาหางยาวเป็นสองเท่าของลำตัว บินผ่านหน้าไปแล้วบินเข้ากลางพุ่มไม้ นกชนิดนี้จะค่อยๆ กระโดดไต่จนขึ้นไปยังปลายยอดของต้นไม้แล้วโฉบบินออกจากปลายยอดไม้จนชนิดนี้คือนกบั้งรอกใหญ่ เอเดินตามเส้นทางนี้อาจได้ยินเสียงไก่ขันในยามเช้าถ้าโชคดีอาจมีโอกาสดูพบเห็นไก่ป่าเดินหากินตามชายป่าในบริเวณนี้ด้วย เมื่อเข้าไปใกล้อ่างเก็บน้ำจะพบนกยางรอกพันธุ์จีน ถ้าเข้าช่วงฤดูผสมพันธุ์นกชนิดนี้จะมีหัว คอ และหลังสีน้ำตาลแดงและถ้าเป็นช่วงนอกฤดูผสมพันธุ์จะมีสีน้ำตาล คอมีลายสีน้ำตาล ปีกขาว เดินหากินตามขอบอ่างเก็บน้ำหรือเกาะตามต้นไม้ใกล้แหล่งน้ำ ส่วนใหญ่มักจะอยู่กันเป็นฝูง นกกะเต็นออกขาว เป็นนกที่กินปลาจากแหล่งน้ำ มักออกหากินเดี่ยวๆ เกาะตามตอไม้คอยจ้องหาปลาในน้ำ บ่อยครั้งขณะบินจะส่งเสียงแก๊กๆ ดังชัดเจน ตามต้นไม้พุ่มข้างอ่างเก็บน้ำ ตามยอดไม้พุ่มจะพบเห็นนกกระจับหญ้าสีเขียว มักเกาะอยู่เดี่ยวๆ เพื่อหากินแมลงอยู่ในบริเวณนั้นซึ่งพบได้ค่อนข้างบ่อย บริเวณป่ารอบๆ อ่างเก็บน้ำอาจพบนกแซงแซวสีเทาซึ่งเป็นนกอพยพบินโฉบกินแมลงที่บินวนเวียนอยู่บริเวณนั้นแล้วไปเกาะพักตามกิ่งไม้แล้วบินโฉบกินแมลงใหม่อีกครั้ง

เมื่อเดินพ้นจากอ่างเก็บน้ำจะเป็นเส้นทางที่เริ่มขึ้นเขา ต้นไม้จะเริ่มหนาแน่นขึ้นเรือนยอดคลุมเกือบตลอดเส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติสภาพป่าเป็นป่าดิบแล้ง เส้นทางนี้จะผ่านเนินเขาสามลูก โดยเนินเขาที่สองจะมีแท่นแผ่นป้ายโลหะเป็นพระราชกระแสรูปสั่งของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติทางทะเลที่ได้พระราชทานแก่กองทัพเรือในคราวที่เสด็จเยี่ยมเกาะแสมสารในวันที่ 27 กันยายน 2545 ในพื้นที่บริเวณนั้นสามารถมองเห็นวิวทัศนียภาพด้านเหนือของเกาะแสมสาร บนเนินเขานี้อาจพบนกกระจ่างหัวหงอกมีลายสีน้ำตาลดำ หัวมีหงอนคล้ายอินเดียนแดงบินผ่าน สำหรับเนินเขาลูกที่สองและลูกที่สามมีสภาพป่าเป็นแบบเดียวกันคือป่าดิบแล้งโดยที่เขาลูกถัดไปจะมีความสูงเพิ่มขึ้นจนถึงเขาลูกที่สามจะเป็นเขาที่มีความสูงมากที่สุด

เส้นทางเดินธรรมชาติต่อจากยอดเขาลูกที่สามจะเป็นเส้นทางเดินลงเขาไปจรดกับเส้นทางเรียบชายฝั่งทะเลด้านตะวันออกบริเวณสวนพฤกษศาสตร์ ตลอดเส้นทางนี้จะมองเห็นนกได้มากขึ้นเพราะเส้นทางที่ผ่านมีต้นไม้หนาแน่นและมีเรือนยอดที่หนาแน่นส่วนใหญ่จะพบนกขนาดเล็กที่พบตามพุ่มไม้หรือยอดไม้เช่น นกกินปลีคอสีน้ำตาล

เป็นนกประจำถิ่นที่หากินน้ำหวานและแมลงตามต้นไม้ นกปรอดสวน นกปรอดหน้าवल นกแซงแซวหางบ่วงใหญ่ นกกระจับธรรมดา นกกระปูดเล็กก็ยังสามารถพบเห็นได้ในหน้าแล้งอาจพบนกจับแมลงสีฟ้าบินมาเกาะตามยอดไม้โดดเด่นนกชนิดนี้กินแมลงเป็นอาหาร นอกจากนั้นตามทางที่เดินผ่านได้ยินเสียงร้องเพลงอย่างไพเราะที่มาของเจ้าของเสียงนั้นก็คือนกกาเขนตง นกชนิดนี้มักพบอยู่ตามพุ่มไม้บริเวณกลางๆ ต้นที่แน่นทึบ มักจะไม่เกาะตามยอดไม้เหมือนนกชนิดอื่น นกกระจ่างหัวขวานสามารถพบได้ตั้งแต่ตามพื้นเป็นต้นไปจนถึงบนต้นไม้บนเขา นกกระจัดธรรมดาและนกกระจัดขาสีเนื้อซึ่งเป็นนกอพยพจะกระโดดไปมาหาหอนตามต้นไม้หรือตามพุ่มไม้ จำแนกได้ยากมากเพราะนกเหล่านี้จะไม่อยู่นิ่งแต่จะกระโดดไปมาตามพุ่มไม้ตลอดเวลาให้สังเกตลวดลายบนลำตัวเป็นตำแหน่งที่ใช้จำแนกชนิด นกจับแมลงสีน้ำตาลเป็นนกอพยพขนาดเล็กมักพบหากินเดี่ยวๆตามต้นไม้ซึ่งนกเหล่านี้จะจับหอนตามต้นไม้ซึ่งจะพบได้บ่อยในเส้นทางนี้ เส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติก่อนที่จะมาเชื่อมต่อกับถนนทางด้านตะวันออก จะพบนกปรอดสวน นกปรอดหน้าवल นกกาเขนตง ซึ่งคล้ายคลึงกับที่พบตามบ้านและในสวนทั่วไป นอกจากนั้นการสำรวจนกในปี พ.ศ. 2544 ยังพบนกแซวสวรรค์ซึ่งเป็นนกอพยพบริเวณทางลงเขาก่อนถึงถนนด้านตะวันออก

ติดตามตอนต่อไปฉบับหน้า

ฐานทรัพยากรท้องถิ่น.... องค์ความรู้และภูมิปัญญาจากฐานทรัพยากรท้องถิ่น

เจ้าหน้าที่งานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน (jiant_antz@hotmail.com)

วันที่ 23-29 มีนาคม พ.ศ. 2559 โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช อันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (อพ.สธ.) ร่วมกับมหาวิทยาลัยขอนแก่น จัดประชุมวิชาการและนิทรรศการทรัพยากรไทย : หวนดูทรัพยากรสิ่งสินตน ณ มหาวิทยาลัยขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น ซึ่งสมาชิกฐานทรัพยากรท้องถิ่นได้เข้าร่วมจัดนิทรรศการ และนำเสนอผลงานบนเวทีประชุมวิชาการฐานทรัพยากรท้องถิ่น จำนวน 14 แห่ง ดังนี้

องค์การบริหารส่วนตำบลชนงพระ จ.นครราชสีมา
เทศบาลตำบลคลองชะอุ่น จ.สุราษฎร์ธานี
องค์การบริหารส่วนตำบลกีดช้าง จ.เชียงใหม่
องค์การบริหารส่วนตำบลโนนโพน จ.อุบลราชธานี
องค์การบริหารส่วนคลองสี จ.ปทุมธานี
เทศบาลตำบลเกาะยาวใหญ่ จ.พังงา
เทศบาลตำบลท่าข้าม จ.สงขลา

องค์การบริหารส่วนตำบลเปือ จ.น่าน
เทศบาลตำบลพรุโน จ.พังงา
องค์การบริหารส่วนตำบลโคกกรวด จ.นครราชสีมา
องค์การบริหารส่วนตำบลดงบัง จ.ปราจีนบุรี
องค์การบริหารส่วนตำบลหนองโรง จ.กาญจนบุรี
องค์การบริหารส่วนตำบลเกาะยาวน้อย จ.พังงา
องค์การบริหารส่วนตำบลรำแดง จ.สงขลา

ในการประชุมวิชาการฐานทรัพยากรท้องถิ่น ตัวแทนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้นำเสนอและร่วมเสวนาการดำเนินงานด้านการบริหารและการจัดการ การดำเนินงานปกป้องทรัพยากรท้องถิ่น งานสำรวจเก็บรวบรวมทรัพยากรท้องถิ่น งานอนุรักษ์ทรัพยากรท้องถิ่น งานอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ทรัพยากรท้องถิ่น งานศูนย์ข้อมูลทรัพยากรท้องถิ่น งานสนับสนุนการอนุรักษ์และจัดทำฐานทรัพยากรท้องถิ่น รวมทั้งการเรียนรู้ การใช้ประโยชน์ และการสร้างจิตสำนึกจากทรัพยากรท้องถิ่น (พืช สัตว์ ชีวภาพ วัฒนธรรมและภูมิปัญญา) เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนแนวคิด แนวทาง วิธีการดำเนินงานฐานทรัพยากรท้องถิ่น โดยมีผู้สนใจเข้าร่วมรับฟังการนำเสนอและเสวนา ดังนี้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 93 แห่ง 329 คน สถานศึกษาจำนวน 77 แห่ง 121 คน และหน่วยงานอื่นๆ จำนวน 39 แห่ง 59 คน

ประมวลภาพการประชุมวิชาการฐานทรัพยากรท้องถิ่น

ระหว่างวันที่ 23-29 มีนาคม พ.ศ. 2559 ณ ศูนย์ประชุมเอนกประสงค์กาญจนาภิเษก มหาวิทยาลัยขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น

โดย จนท. ก7

ดร.ประยงค์ แก่นลา

ที่ปรึกษาประสานงานโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชฯ
(อพ.สธ.) สวนพฤกษศาสตร์โรงเรียนพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง

เมื่อครั้งดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการ ระดับเชี่ยวชาญ ที่โรงเรียนเบ็ญจะมะมหาราชอุบลราชธานี ได้ทำหน้าที่ผู้ช่วยที่ปรึกษาประสานงานโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชฯ (อพ.สธ.) สวนพฤกษศาสตร์โรงเรียนพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ขอย้อนไปเมื่อปี 2542 เป็นผู้อำนวยการโรงเรียนศิลาทองพิทยาสรรค์ ซึ่งเป็นโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาที่ตั้งขึ้นใหม่ มีป่าธรรมชาติอยู่บริเวณหน้าอาคารเรียนเนื้อที่ประมาณ 2 ไร่ ซึ่งผมเห็นว่าควรที่จะรักษาไว้ เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ของนักเรียน และสิ่งสำคัญคือนักเรียนได้ตระหนัก เกิดความหวงแหน จนกระทั่งปี 2548 ได้เข้าร่วมสนองพระราชดำริ สวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน ทำให้นักเรียนได้เรียนรู้ตามแนวทางของโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชฯ ยิ่งทำให้ทุกคนมีความตระหนักมากยิ่งขึ้น ปี 2550 ได้ย้ายไปดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียนมหาชนะชัยวิทยาฯ โรงเรียนและชุมชนได้รักษาพื้นที่ป่าที่ติดกับโรงเรียนไว้ได้เป็นอย่างดี เหมาะที่จะเป็นแหล่งเรียนรู้ ใช้ประโยชน์รวมทั้งการอนุรักษ์และพัฒนาเพื่อให้ใช้ประโยชน์ได้อย่างยั่งยืน

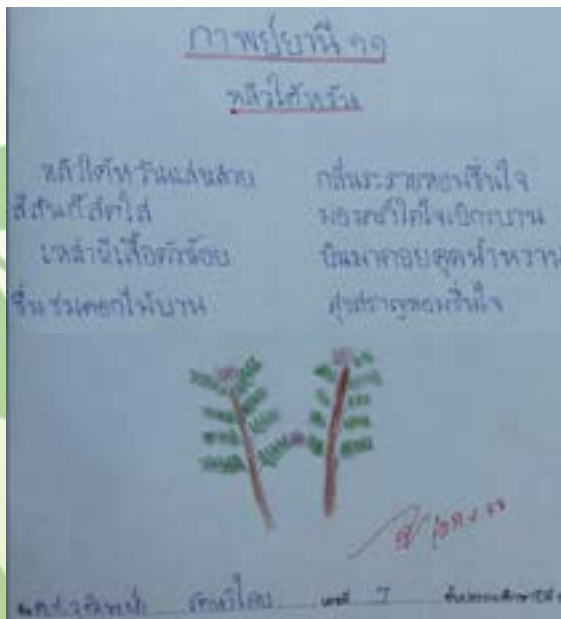
พูดถึงความประทับใจ ประการแรก ประทับใจคณะทำงานซึ่งล้วนแต่เป็นผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน เฉพาะเรื่อง เป็นผู้ใหญ่ใจดีมีเมตตาธรรมสูง ประการที่สอง ทำให้รู้สึกว่าตนเองมีคุณค่าที่ได้สนองพระราชดำริ ได้ใช้ความรู้ความสามารถที่มี ช่วยในการรักษาทรัพยากรของชาติได้อีกทางหนึ่ง และประการที่สาม ได้มีโอกาสเชิญชวนโรงเรียน สถาบันการศึกษาต่างๆ เข้าร่วมสนองพระราชดำริ ซึ่งถือว่าเป็นงานที่ยิ่งใหญ่ในชีวิต เพราะนอกจากจะได้สนองพระราชดำริแล้ว ยังเป็นการสร้างและดำรงความเป็นชาติไทยให้คงอยู่ถาวรถึงลูกหลาน

งานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน ได้สร้างความเป็น คน ที่สมบูรณ์ การดำรงชีวิตในสังคมปัจจุบัน การพัฒนาความคิด อยู่เสมอ การแสวงหาความรู้ การนำความรู้ที่มีมาใช้ได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม การถ่ายทอดความคิดให้ผู้อื่นเข้าใจ และสามารถทำงานร่วมกันเป็นสิ่งสำคัญ การคิดเป็น ทำเป็น การตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพเป็นเครื่องมือที่สำคัญ การคิดดี การทำดี เป็นประโยชน์แก่ทั้งตนเอง สังคม และประเทศชาติ

การบูรณาการงานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียนในสาระต่าง ภายในโรงเรียนเกิดขึ้นจากการเรียนรู้จากพรรณไม้ต้นจริงก่อนนำความรู้มาจัดทำผลงานออกมา โรงเรียนบ้านไสกุญ จังหวัดพัทลุง คุณครูได้นำงานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียนบูรณาการเข้ากับการเรียนการสอนในรายวิชาภาษาไทย โดยสอนให้นักเรียนเรียนรู้และสัมผัสถึงความงามของพรรณไม้ตั้งแต่องค์ประกอบที่ 1-3 แล้วรวบรวมผลการเรียนรู้และคัดแยกสาระให้เป็นหมวดหมู่ จากนั้นนำมาจัดทำรายการงานผลด้วยวิธีต่างๆ โดยนักเรียนเลือกการแต่งบทร้อยกรอง กาพย์ยานี ๑๑ ที่ได้มาจากข้อมูลการศึกษาพรรณไม้ คือ หลิวใต้หวัน ซึ่งบรรยายถึงความงดงาม และความสัมพันธ์ระหว่างสรรพสัตว์ต่างๆ ที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับ หลิวใต้หวัน ผลที่นักเรียนได้รับในการปฏิบัติงานช่วยทำให้นักเรียนเพิ่มทักษะในการคิดอย่างเป็นระบบ รู้จักวิธีการเรียนรู้ให้ได้มาซึ่งข้อมูลลักษณะพรรณไม้ และเกิดอารมณ์สุนทรีย์ในขณะที่เรียนรู้ จนสามารถถ่ายทอดออกมาเป็นบทร้อยกรองได้

โดย : เด็กชายวุฒิพงศ์ รัตนวิไล
 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
 โรงเรียนบ้านไสกุญ จังหวัดพัทลุง

ครูผู้รับผิดชอบ นางคำจิต เรืองศรี

ทรรศนะและข้อคิดต่างๆ ที่ปรากฏอยู่ในบทความต่างๆ ของจุลสารสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน ถือเป็นความคิดเห็นส่วนตัวของผู้เขียน ไม่จำเป็นต้องเป็นความคิดเห็นของ อพ.สธ. และ อพ.สธ. ไม่รับผิดชอบใดๆ ต่อบทความที่ถูกส่งเข้ามา และหากมีการละเมิดสิทธิเกิดขึ้น บทความใดๆ ที่ตีพิมพ์ในจุลสารสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน สงวนสิทธิ์ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 การนำส่วนหนึ่งส่วนใดของจุลสารสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียนไปใช้ต้องได้รับอนุญาตจากบรรณาธิการจุลสารสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน

บรรณาธิการ : นายพรชัย จุฑามาศ
 ผู้เชี่ยวชาญด้านสมุนไพร : ศ.ดร.เพียรวิ เหมือนวงษ์ญาติ
 กองบรรณาธิการฝ่ายบริหาร : น.ส. เพียรวิ ศิริสัมพันธ์
 กองบรรณาธิการฝ่ายวิชาการ : ศ.ดร. เพียรวิ เหมือนวงษ์ญาติ ดร. ปิยรัชฎ์ ปริญญาพงษ์ เจริญทรัพย์ ดร. อรุณรัตน์ คิดอยู่ ดร. นันทพร รุจิจร น.ส. ศิริกุล เกษา
 กองบรรณาธิการฝ่ายประสานงาน : น.ส. อริศรา รื่นอารมย์
 กองบรรณาธิการฝ่ายประสานงานสมาชิกสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน : น.ส. ปัทมาวรรณ ราศรี นางกมลชล จันทวงศ์ น.ส. กชกร เดชากิจไพศาล
 กองบรรณาธิการฝ่ายพิมพ์/เว็บไซต์ : น.ส. วิไลลักษณ์ ช่วงวิวัฒน์ น.ส. ดรุณี กวางทวย นายภัทรชัย จุฑามาศ
 ผลิตที่ : ฝ่ายผลิตสื่อกราฟิก โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (อพ.สธ.)
 สวนจิตรลดา เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10303
 กรณีต้องการสอบถามข้อสงสัยหรือข้อมูลเพิ่มเติม ติดต่อได้ที่ : หัวหน้าสำนักงานโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ (อพ.สธ.)
 โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ สวนจิตรลดา ถ.ราชวิถี เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10303 โทร. 0 2252 0665, 0 2282 1850
 โทรสาร 0 2282 0665